

Pieniądz, inflacja i współczesna polityka pieniężna

Maj 2020 r.

Pieniądz w popkulturze

The Beatles:

Money don't get everything, it's true
What it don't get, I can't use
Now give me money (That's what I want)
That's what I want (That's what I want)

<https://www.youtube.com/watch?v=CeWjEYhk7Xo>

Abba:

Money, money, money
Must be funny
In the rich man's world
Money, money, money
Always sunny
In the rich man's world

https://www.youtube.com/watch?v=uP0sC_s5EfE

“Cabaret” (Lisa Minelli):

Money makes the world go around
...the world go around
...the world go around.
Money makes the world go around
It makes the world go 'round.

https://www.youtube.com/watch?v=woNbCKOi_cQ

Pink Floyd:

Money, get away.
Get good job with good pay and you're okay.
Money, it's a gas.
Grab that cash with both hands and make a
stash.
New car, caviar, four star daydream,
Think I'll buy me a football team.

<https://www.youtube.com/watch?v=cpbbuaIA3Ds>

Pieniądz w polskiej popkulturze

(najczęściej negatywne skojarzenia)

<p>Republika:</p> <p>Ta piosenka jest pisana dla pieniędzy! Ta piosenka jest śpiewana dla pieniędzy! Ta piosenka jest nagrana dla pieniędzy! Ta piosenka jest wydana dla pieniędzy!</p>	<p>Danuta Rinn:</p> <p>Pieniądze szczęścia nie dają? Być może! Lecz kufeczek stóweczek daj Boże!</p>
<p>Maryla Rodowicz:</p> <p>Bo trzeba mieć bo trzeba mieć nadzieję że biznes się opłaci, że będzie z niego zysk, a firma nic nie straci. Bo to co nas podnieca, to się nazywa kasa,...</p>	<p>Budka Suflera:</p> <p>Kiedy zaczął się wić kręty, pochyły szlak Gdzie był pierwszy nasz krok w rozpadlinę bez dna Gdy srebrników garść przekonała nas, że Kiedy dają, to brać, każdy głupi to wie</p>

Geneza i rozwój pieniądza

wymiana barterowa

pieniądz towarowy

pieniądz kruszcowy

pieniądz papierowy

pieniądz bezgotówkowy

Pytanie pierwsze: znajdź w Internecie
odpowiedź na pytanie, co to jest
BARTER?

- A. przedmiot pełniący funkcje pieniądza,
- B. wzajemna wymiana towarów (bądź usług) na inne towary (usługi),
- C. powstał wskutek wyparcia przez kruszce (srebro, złoto, miedz) innych towarów pełniących funkcję pieniądza,
- D. forma pieniądza w postaci zapisu na rachunkach bankowych.

Ilościowa teoria pieniądza: równanie Fishera

$$\mathbf{M} * \mathbf{V} = \mathbf{P} * \mathbf{Y}$$

M- podaż pieniądza

V – prędkość obrotu pieniądza

P - poziom cen

Y – Produkt narodowy brutto, PKB.

Zatem:

jeśli zwiększyłaby się podaż pieniądza, to przy niezmienniejącej się szybko prędkości jego obrotu i wielkości produkcji, wzrośnie poziom cen (inflacja).

Pytanie drugie:

Jeżeli spada dochód narodowy, a bank centralny zwiększa emisję pieniądza, to w gospodarce zagrożona jest:

- A. Spadkiem ogólnego poziomu cen
- B. Wzrostem ogólnego poziomu cen
- C. Brakiem zmian cen
- D. Spadkiem i wzrostem cen w tej samej chwili.

Podstawowe funkcje pieniądza

- środek wymiany
- środek płatniczy
- miernik wartości
- narzędzie tezauryzacji

Pytanie trzecie: znajdź w Internecie
odpowiedź na pytanie, co to jest
FUNKCJA TEZAURYZYCYJNA
PIENIĄDZA?

- A. Funkcja wyrażania wartości towarów i usług,
- B. Funkcja realizacji zobowiązań w momencie zawierania transakcji,
- C. Funkcja realizacji zobowiązań w terminie późniejszym, niż sama transakcja,
- D. Funkcja przechowywania wartości.

Bank centralny jest to instytucja odpowiedzialna za funkcjonowanie systemu bankowego oraz prowadzenie bieżącej polityki pieniężnej państwa.

- podmiot polityki gospodarczej
- bank banków
- centralny bank państwa
- bank emisyjny

Narodowy Bank Polski – bank centralny

Art. 1. Narodowy Bank Polski, zwany dalej „NBP”, jest bankiem centralnym Rzeczypospolitej Polskiej. (Ustawa o NBP)

Podstawowym celem działalności NBP jest **utrzymanie stabilnego poziomu cen**, przy jednoczesnym wspieraniu polityki gospodarczej Rządu, o ile nie ogranicza to podstawowego celu NBP.

Do głównych obszarów działalności NBP należą:

- prowadzenie polityki pieniężnej,
- działania na rzecz stabilności krajowego systemu finansowego,
- działalność emisyjna,
- rozwój systemu płatniczego,
- zarządzanie rezerwami dewizowymi Polski,
- obsługa bankowa budżetu państwa,
- działalność edukacyjna i informacyjna.

Pytanie czwarte: prowadzenie obsługi bankowej budżetu państwa, prowadzenie rachunków bankowych rządu i centralnych instytucji państwowych, państwowych funduszy celowych i państwowych jednostek budżetowych **jest realizacją funkcji banku centralnego:**

- A. rekreacyjnej
- B. banku banków
- C. centralnego banku państwa
- D. banku emisyjnego

Rodzaje popytu na pieniądź

- **Transakcyjny:** wynika z konieczności posiadania pieniądza w celu dokonywania operacji handlowych,
- **Przezornościowy (ostrożnościowy):** wynika z niepewności co do przyszłych dochodów i wydatków,
- **Spekulacyjny:** polega na dążeniu do posiadania pieniądza przynoszącego zysk w przyszłości;
- **Portfelowy:** jest konsekwencją występowania skłonności do posiadania pieniądza w sytuacji niechęci do podejmowania ryzyka.

Podaż pieniądza – ilość pieniądza w obiegu

- **Baza monetarna (Mo):** *suma gotówki w obiegu i rezerw banków komercyjnych na rachunkach w banku centralnym, czyli łączna ilość pieniądza bezpośrednio wyemitowanego przez bank centralny.*
- Kreacja pieniądza: baza monetarna zostaje zwielokrotniona w systemie bankowym
- Szeroka podaż pieniądza = baza monetarna * mnożnik

Miary pieniądza

https://www.nbp.pl/statystyka/pieniezna_i_bankowa/dwn/DKI-Miary.pdf

- **M0 (baza monetarna, pieniądz banku centralnego lub pieniądz wielkiej mocy):** gotówka w obiegu (z kasami banków) + rezerwy obowiązkowe + rezerwy dobrowolne
- **M1:** gotówka (bez kas banków) + depozyty na żądanie
- **M2:** M1 + depozyty z terminem wykupu do 2 lat
- **M3:** M2 + dłużne papiery wartościowe z terminem wykupu do 2 lat

Pytanie piąte: pieniądź M1 oraz depozyty i inne zobowiązania terminowe z terminem pierwotnym do 2 lat włącznie, stanowią miarę pieniądza:

- A. M1
- B. M2
- C. M3
- D. M0

Polityka pieniężna: zapewnienie stabilności cen

1. Manipulowanie podażą pieniądza
2. Cel: niska inflacja lub brak deflacji
3. Instrumenty: stopa rezerw obowiązkowych, transakcje kredytowo-depozytowe, operacje otwartego rynku
4. Oddziaływanie za pośrednictwem rynku pieniężnego

Instrumenty polityki pieniężnej

- **Administracyjne** (rezerwa obowiązkowa, limity kredytowe),
- **Rynkowe** (operacje otwartego rynku, transakcje kredytowo-depozytowe, interwencje walutowe),
- Działalność poprzez **perswazję**.

Bezpośrednie instrumenty kontroli administracyjnej

- polega na bezpośredniej regulacji cen instrumentów finansowych lub wolumenu przez administracyjne stosowanie ograniczeń wobec instytucji finansowych.

Pośrednie instrumenty rynkowe

- operacje otwartego rynku,
- transakcje kredytowo-depozytowe,
- udzielanie kredytów bankom komercyjnym
- przyjmowanie od banków weksli do dyskonta oraz redyskonta,
- system minimalnych rezerw obowiązkowych.

Instrumenty perswazji

- specyficzne oddziaływanie i negocjacje, które nie naruszają mechanizmów rynkowych.

Rynek międzybankowy

WIBID

międzybankowa stopa depozytowa

WIBOR

międzybankowa stopa pożyczkowa

Rynek międzybankowy źródłem finansowania
bieżącej akcji kredytowej

Stawka POLONIA

Stawka POLONIA:

średnia ważona obrotami wszystkich transakcji
zawartych na termin O/N

*Depozyt overnight (O/N) – rodzaj krótkoterminowego
depozytu zakładanego na jeden dzień*

Odpowiednik:

europejska EONIA

Pytanie szóste -
międzybankowa stopa depozytowa to:

- A. WIBID
- B. WIBOR
- C. POLONIA
- D. EONIA

Polityka pieniężna w warunkach recesji oraz rosnącej inflacji

- RECESJA:
 - Obniżka stóp procentowych NBP
 - Obniżka stóp rezerw obowiązkowych banków
 - Skup papierów na otwartym rynku
- ROSNĄCA INFLACJA:
 - podwyżka stóp procentowych NBP
 - Podwyższenie stóp rezerw obowiązkowych banków
 - Sprzedaż papierów na otwartym rynku

Pytanie siódme: w warunkach recesji bank centralny najczęściej:

- A. Podwyższa stopy procentowe
- B. Obniża stopy procentowe
- C. Sprzedaje papiery wartościowe
- D. Podnosi stopę rezerw obowiązkowych

Niezależność banku centralnego

- Zwiększa wiarygodność prowadzonej polityki pieniężnej
- Skuteczniej wpływa na oczekiwania rynkowe
- Powoduje większą skuteczność polityki pieniężnej (lepsza kontrola nad inflacją)
- Zmniejsza koszty prowadzenia polityki pieniężnej

Miary (indeksy) inflacji

- **CPI - wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych** (ang. *consumer price index, CPI*) – indeks zmiany cen towarów i usług konsumpcyjnych
- **HICP - zharmonizowany wskaźnik cen konsumpcyjnych**, obliczany jest przez kraje członkowskie według ujednoliconej metodologii Unii Europejskiej.
- **PPI - wskaźnik cen dóbr produkcyjnych** (ang. *producer price index*) – miernik obrazujący zmiany poziomu cen ustalanych przez producentów na różnych etapach procesu wytwarzania dóbr.
- **inflacja bazowa** (*core inflation*) wykorzystywana jest przez bank centralny do pomiaru zmian cen towarów i usług konsumpcyjnych w gospodarce z wyłączeniem określonych ich grup.

Pytanie ósme: wskaźnik cen dóbr produkcyjnych określany jest skrótem:

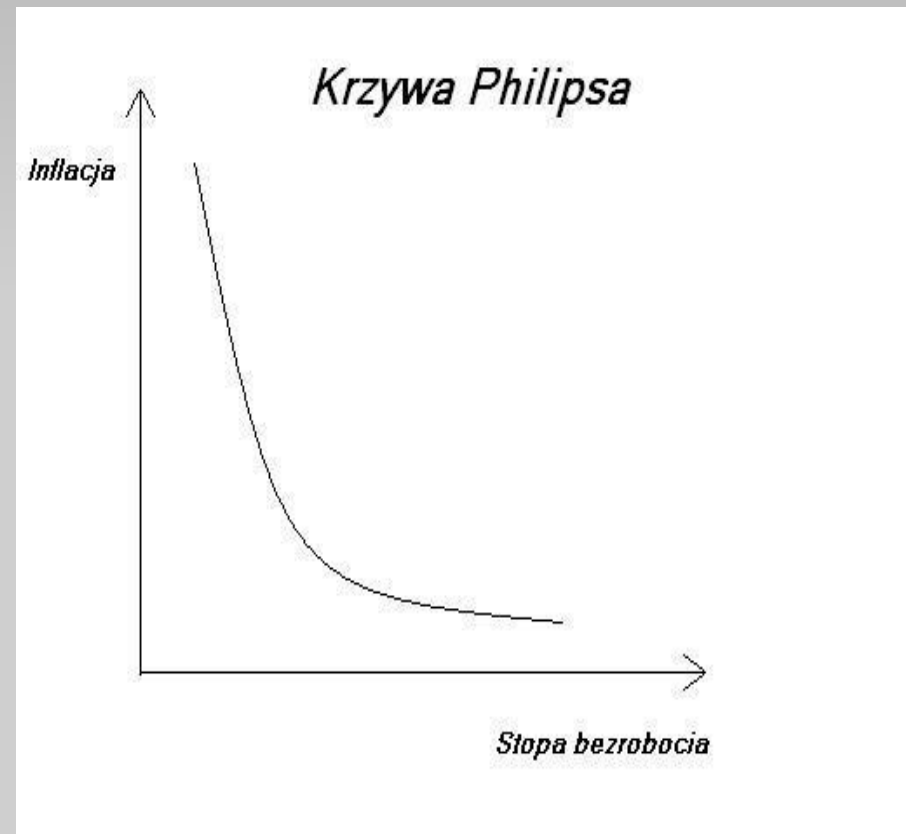
- A. CPI
- B. IB
- C. HICP
- D. PPI

Krzywa Phillipsa

Podwójne „L” w nazwisku!

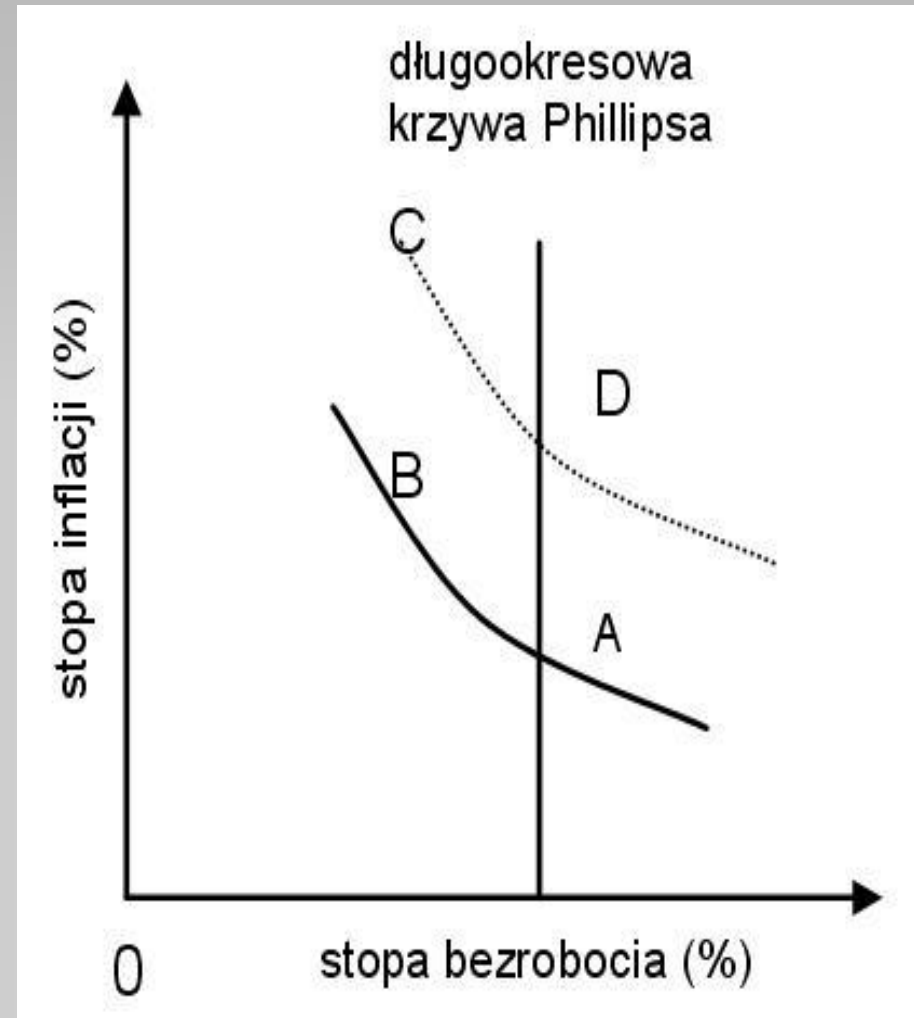
- krzywa ilustrująca statystyczną zależność pomiędzy stopą bezrobocia a inflacją płac,
- po raz pierwszy zaprezentowana przez nowozelandzkiego ekonomistę (wykładającego w Anglii) Albana W. Phillipsa w 1958 roku.
- wniosek: **możliwe jest osiągnięcie niższego poziomu bezrobocia podwyższając inflację.**

Zamienność pomiędzy inflacją a bezrobociem

Długookresowa krzywa Phillipsa

- W 1968 r. dwóch ekonomistów (Milton Friedman i Edmund Phelps) pokazało niezależnie, że polityka pieniężna może zmniejszać bezrobocie kosztem zwiększonej inflacji jedynie w krótkim okresie.
- W długim okresie inflacja jest determinowana podażą pieniądza.
- Nie ma powodów aby sądzić, że stopa inflacji będzie w długim okresie powiązana ze stopą bezrobocia.
- krzywa Phillipsa jest w długim okresie pionowa, wyznaczona przez naturalną stopę bezrobocia.

Strategie polityki pieniężnej

1. Kontrola podaży pieniądza (bazy monetarnej)

2. Strategia bezpośredniego celu inflacyjnego (kontrola stóp procentowych i oczekiwań inflacyjnych)

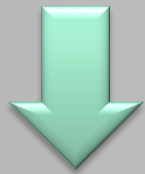
3. Kotwica kursu walutowego (kontrola kursu walutowego)

Pytanie dziewiąte - kontrola kursu walutowego nazywana jest strategią:

- A. Kotwicy walutowej
- B. Bezpośredniego celu inflacyjnego
- C. Kontroli bazy monetarnej
- D. Kontroli deficytu budżetowego

WYZNACZNIENIE BEZPOŚREDNIEGO CELU INFLACYJNEGO

Bank centralny ogłasza cel i prognozuje
poziom inflacji na dany okres

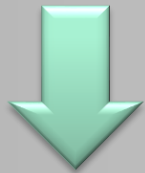
Prognozy
sygnalizują

wzrost

poziomu cen

spadek

**Bank centralny zaostrza
politykę pieniężną przy
wykorzystaniu narzędzi
polityki pieniężnej**

**Bank centralny w łagodniejszy
sposób zaczyna korzystać z
instrumentów polityki pieniężnej**

Komisja Nadzoru Finansowego

- działa od 1 stycznia 2008 roku,
- sprawuje nadzór nad sektorem bankowym, rynkiem kapitałowym, ubezpieczeniowym i emerytalnym oraz nad instytucjami pieniądza elektronicznego,
- podejmuje działania służące prawidłowemu funkcjonowaniu i rozwojowi rynku finansowego,
- bierze udział w przygotowywaniu projektów aktów prawnych w zakresie nadzoru nad rynkiem finansowym,
- stwarza możliwości polubownego i pojednawczego rozstrzygania sporów między uczestnikami rynku finansowego,
- nadzór nad działalnością KNF sprawuje Prezes Rady Ministrów.

Rada Polityki Pieniężnej

Rada Polityki Pieniężnej, ustala corocznie założenia polityki pieniężnej i przedkłada je do wiadomości Sejmowi równocześnie z przedłożeniem przez Radę Ministrów projektu ustawy budżetowej. Rada składa Sejmowi sprawozdanie z wykonania założeń polityki pieniężnej w ciągu 5 miesięcy od zakończenia roku budżetowego.

2. Kierując się założeniami polityki pieniężnej Rada w szczególności:

- a) ustala wysokość stóp procentowych NBP;
- b) ustala stopy rezerwy obowiązkowej banków i wysokość jej oprocentowania;
- c) określa górne granice zobowiązań wynikających z zaciągania przez NBP pożyczek i kredytów w zagranicznych instytucjach bankowych i finansowych;
- d) zatwierdza plan finansowy NBP oraz sprawozdanie z działalności NBP;
- e) przyjmuje roczne sprawozdanie finansowe NBP;
- f) ustala zasady operacji otwartego rynku.

3. Rada dokonuje ocen działalności Zarządu NBP w zakresie realizacji założeń polityki pieniężnej).

Pytanie dziesiąte - corocznie założenia
polityki pieniężnej ustala:

- A. Zarząd NBP
- B. Rada Polityki Pieniężnej
- C. Rząd RP
- D. Komitet Stabilności Finansowej

Podstawowe stopy procentowe NBP

Stopa procentowa:	Oprocentowanie	Obowiązuje od dnia
Stopa referencyjna ¹⁾	0,50	2020-04-09
Stopa lombardowa	1,00	2020-04-09
Stopa depozytowa	0,00	2020-04-09
Stopa redyskontowa weksli	0,55	2020-04-09
Stopa dyskontowa weksli	0,60	2020-04-09

Stopa rezerwy obowiązkowej:	Oprocentowanie	Obowiązuje od dnia
- od środków złotych i środków w walutach obcych zgromadzonych na rachunkach bankowych, od środków uzyskanych z tytułu emisji papierów wartościowych	0,50	2020-04-30
- od środków uzyskanych z tytułu operacji repo i sell-buy-back oraz środków pozyskanych co najmniej na 2 lata	0,00	2018-03-01
Oprocentowanie środków rezerwy obowiązkowej ²⁾	0,50	2020-04-30

Adam Glapiński
Prezes Narodowego Banku Polskiego

Komitet Stabilności Finansowej

- **pełni funkcję organu właściwego w zakresie nadzoru makroostrożnościowego w Polsce.** KSF jest organem kolegialnym, w którym reprezentowane są cztery główne instytucje sieci bezpieczeństwa finansowego, tj. Narodowy Bank Polski, Ministerstwo Finansów, Komisja Nadzoru Finansowego i Bankowy Fundusz Gwarancyjny. Pracom Komitetu w zakresie zadań nadzoru makroostrożnościowego przewodniczy Prezes NBP.
- **nadzór makroostrożnościowy** obejmuje: identyfikację, ocenę i monitorowanie ryzyka systemowego oraz działania mające na celu ograniczenie tego ryzyka poprzez zastosowanie instrumentów makroostrożnościowych.
- **celem nadzoru makroostrożnościowego** jest ograniczanie ryzyka systemowego, w szczególności poprzez wzmocnienie odporności systemu finansowego i w konsekwencji wspieranie długookresowego i zrównoważonego wzrostu gospodarczego kraju.

Europejski Bank Centralny

Podstawą prawną wspólnej polityki pieniężnej są **Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej** oraz **Statut Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego**.

Na mocy Statutu z dniem 1 czerwca 1998 powstały jednocześnie EBC i Europejski System Banków Centralnych (ESBC). EBC, kluczowa instytucja Eurosystemu i ESBC, współpracuje przy realizacji powierzonych zadań z krajowymi bankami centralnymi. EBC posiada osobowość prawną w świetle prawa międzynarodowego.

Podstawowe zadania EBC

Zgodnie z art. 127 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do podstawowych zadań wykonywanych przez Eurosystem należą:

- wyznaczanie i realizacja polityki pieniężnej strefy euro,
- prowadzenie operacji walutowych,
- utrzymywanie oficjalnych rezerw walutowych państw strefy euro i zarządzanie tymi rezerwami (zarządzanie portfelem),
- wspieranie sprawnego funkcjonowania systemów płatniczych.

Odpowiedzi na pytania testowe:

1.B

6.A

2.B

7.B

3.D

8.D

4.C

9.A

5.B

10.B